

TÜRKİYE'DE MEVCUT EĞİTİM SİSTEMİNDE BİYOLOJİ KÜLTÜRÜNÜN OLUŞUMU

EMERGING BIOLOGY CULTURE IN TURKISH EDUCATIONAL SYSTEM

Ali SÜLÜN*, Hasan GÜRBÜZ**, Ali KANDEMİR***

ÖZET: Bu çalışmada, Türkiye de gün geçtikçe artan biyolojik sorunlardan dolayı biyoloji eğitimine bağlı olarak biyoloji kültürünün nasıl oluşacağına ilişkin tespitler yapılmaya çalışılmıştır. Bunun için ilköğretim ve ortaöğretim okullarındaki biyoloji konuları ve haftalık ders çizelgeleri incelenmiştir. Ayrıca ulusal nitelikteki genel kültür özelliği taşıyan sınavlar değerlendirilmiştir. Bu tür sınavlarda biyoloji sorularının yer almaması, (%0) biyoloji kültürün gelişmesini olumsuz yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Toplumda biyoloji kültürünün geliştirilmesiyle daha sağlıklı bir yaşam oluşacağı ümit edilmektedir.

Anahtar sözcükler: Biyoloji eğitimi, kültür, ulusal sınavlar

ABSTRACT: In this study, some inferences about the biology education state are made using the current biology education implementations since the biological issues are being emerged in Turkey day-by-day. Thus, elementary and secondary curricula and average number of biology hours are inspected in relation to the rate of biology questions in general rational exams. As a result, it is found that the lack of biology questions in such national exams would slow down the development of general biology culture, while it is clear that an advanced biological culture would result in more developed sociological life in Turkey.

Keywords: Biology education, culture, national exams

1. GİRİŞ

Toplumun her kesimine gerekli olan bir takım bilgileri ve kültürü verebilecek olan biyolojinin amacı, sadece bilim adamları ve meslek edinmek isteyenlerin ilgilendiği bir bilim olmaktan çıkarılması, ancak eğitimin her basamağında öğrencilere verilecek biyoloji öğretimi ile mümkündür (Çilenti & Özçelik, 1991; Yaman & Soran, 2000) Son yıllarda özellikle gelişmiş ülkeler teknolojik bakımdan hızla ilerlerken doğa, çevre sağlıkla ilgili sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu sorunların var olduğu dile getirilirken çözüm noktasında eğitim açısından yeterli somut adımlar atılamamaktadır. Çünkü, bu sorunları çözümüleme noktasında, okullarda okutulan biyoloji dersinin ders saatleri yeterli olmadığı gibi mevcut biyoloji öğretimiyle bireyin davranışında önemli kalıcı değişiklikler yapılamamaktadır (Kızıroğlu, 19888). Dindar (2001), biyoloji öğretiminin sorunlarını tespit etmek amacıyla yaptığı çalışmasında neticede öğrencilerin sorunlarının sırası ile laboratuvar araçlarının yetersiz olduğunu, kitapların sık sık değiştiğini, müfredatta biyoloji ile ilgili gelişmelere yer verilmediğini ortaya çıkarmıştır. Bireyin yaşantısında anlamlı ve olumlu bir davranış değişikliğinin olabilmesi biyolojik bir varlık olarak kendisini tanımaktan geçer. Aynı zamanda biyoloji dersi, doğa ile ilgili temel bilgileri verirken algılama, bilimsel düşünme ve yorumlama yeteneklerini oluşturur, yardımlaşma özelliklerini geliştirir, kendi vücudu ve sağlığı açısından gerekli bilgileri de kazandırır. Bu genel görünüş içerisinde biyoloji dersi, canlı bilimi olarak kültürümüzün kaçınılmaz bir bölümünü oluşturmaktadır (Yılmaz & Soran, 1999).

* Arş. Gör. Dr., Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi, asulun@eef.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi

*** Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi

Sağlıklı ve güzel bir çevrede, sağlıklı yaşamının, toprağa bağlanmanın, yerleşik düzene geçmenin ve onunla ilişkili olarak kültürlerin ve sanatın gelişmesinin, en kolay ve ucuz yoldan insanların bilimsel olarak düşünmesinin yolunun iyi planlanmış bir biyoloji eğitiminden geçtiği bilinmektedir. Böylece atılan her adımda, olayların biyolojik etkisi düşünülebilirse, nüfus patlamasından, çevre kirlenmesinden, kalıtsal hastalıklardan, şehirlerin mimarisinin bozulmasından, beslenme bozukluklarından meydana gelen sorunların büyük bir kısmı ortaya çıkması engellenmiş olacaktır. Bunun için, biyoloji bilimi, eğitim sistemimiz tarafından, yaşamın ve hatta kültürümüzün vazgeçilmez bir ögesi olarak işlenmelidir (Demirsoy, 1993).

Kültür, bilim alanında uygarlık, beşeri alanda eğitim süreci, estetik alanda güzel sanatlar ve biyolojik alanda üretme, tarım, ekin, çoğaltma ve yetiştirmedir. Kültür doğuştan iç güdüsel veya kalıtsal olarak değil, eğitim-öğretim ile kazanılarak sosyal miras olarak nakledilir (Erkal, 1993; Güvenç, 1996; Uygur, 1984). Biyolojik anlamda kültür, genellikle temel biyolojik ihtiyaçları ve bunlardan doğan ikinci derecedeki ihtiyaçları önemli ölçüde karşılar (Güvenç, 1996). Eğitim programları da, toplumun kültürünü etkileyen yazılı normlardan, kültürel değişimlerden haberi bir şekilde mutabakatlar dizisini bir taraftan oluşturmaya, bir taraftan zenginleştirmeye, diğer taraftan da yeni nesillere aktarmaya çalışan hedefler manzumesidir. Öğretim programı ise, öğrenci davranışında istenilen değişiklik ya da değişiklikler oluşturmak amacıyla ayrıntılı olarak yapılan planlamaya denir (Koçak, 1996).

Eğitim-öğretim programlarının dayandığı temeller açısından eğitim programları incelendiğinde, yalnızca okulda düzenli çalışmayı değil, aynı zamanda toplumda yaşama ve öğrenme şartlarını temel edinir. Bu nedenle eğitim programları, bir taraftan toplumun problemleri ve ihtiyaçları, diğer taraftan da çocukların ve gençlerin problemleri, ilgileri, gelişim özellikleri esas alınarak geliştirilmek durumundadır. Eğitim sistemimizde reform yapılırken milli kültürümüzün evrensel değerlerle geliştirilmesi esas alınır. Biyoloji eğitiminin bireyde “doğayı sevmeye ve koruma; ön yargısız ve saplantısız, dogmatik olmayan bilimsel düşünce; araştırma yeteneğini geliştirme; doğru karar verme; kendini anatomik ve fizyolojik olarak tanıma ve öğrenme; estetik anlayışı; özgür, esnek ve sistematik düşünce yeteneği; kendine özgü tasarım kurma; canlıların dağılımlarını ve ilişkilerini bilme; karşılaştığı problemleri çözebilme” gibi üstün davranış değişiklikleri yapabileceği bilinmektedir (Yetkin, 2000). Bu genel perspektif içinde biyoloji canlı bilimi olarak, kültürümüzün kaçınılmaz bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu nedenle insanın yaşadığı ortamdaki konumunun belirlenmesinde ona yardımcı olmalıdır. Bununla ilgili doğaya karşı bilinçli, yardımsever ve kendi var oluşunun gereği yapıcı olmasını sağlayan bir sistem yaratmalıdır. Bu sistem içerisinde biyoloji dersi, canlılığın önemli bir konumunda olduğu yaşama alanında, bireyin nasıl davranması gerektiğini vermeli; onun çevreyi desteklenmesini vurgulamalı; çevrede rastlanan canlıları, objeleri doğru algılamasını, düzenlemesini ve adlandırılmasını öğretmelidir (Kızıroğlu, 1988).

Öğrenciler biyoloji öğretimi sonucunda doğa ile ilgili temel bilgi ve görüşleri öğrenerek çevrenin korunması konusunda düşünme ve yardımlaşma kabiliyetlerini geliştireceklerdir. Ülkemizde etkili bir biyoloji öğretimi için mutlaka gerekli olan gözleme, deneye ve yaparak-yaşayarak öğrenmeye dayalı, öğrencinin aktif olduğu laboratuvar çalışmalarına, ders gezilerine ve çevre uygulamalarına yer verilmelidir ((Yılmaz & Soran, 1999). Ülkemizde biyoloji eğitimi-öğretiminin yapılması için başta tam öğrenme kuramı olmak üzere diğer öğrenme kuramlarının da eksiksiz uygulanması gerekir. Tam öğrenme Benjamin S. Bloom’ un çalışmalarını takip eden ve sonuçta orijini bu çalışmalara dayanan eğitimsel bir süreçtir (Guskey, 1990). Böylece bireylerden beklenen davranış değişiklikleri çoğunluğuyla kazandırılmış olur.

Bu makalede, ilköğretimin birinci kademesinde okutulan hayat bilgisi, ikinci kademesinde okutulan fen bilgisi içerisindeki biyoloji konuları ile; ortaöğretimdeki biyoloji programı değerlendirilip, kurumlar

için merkezi eleme sınavlarında genel kültür, genel yetenek adları altında yapılan sınavlarda sorulan sorular (sınavdan sonra yayımlananlar) incelenmiş, biyoloji ile ilgili soruların olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu şartlarda, toplumdaki biyoloji kültürünün geliştirilmesi için neler yapılabileceği ve sonuçta ülkemize katkılarının neler olacağı belirlenmeye çalışılmıştır.

1.1. Biyoloji Kültürünün Önemi

Bugünün kültürü, geçen kuşakların çabalarının ve tecrübelerinin ürünü olup, halen yaşayan insanlarla yaşantılarına göre değişimler gösterir. Aynı şekilde yarının kültürünün oluşumunda da bugünün kültürü rol oynayacaktır. Bir kültürde değişikliği etkileyecek en önemli faktör toplumun işgal ettiği ekolojik alan-daki faaliyetlerle başlar. Çünkü; toplumu oluşturan bireylerin biyolojik kişiliği, kültürün genel yönünü belirler (Dönmezer, 1990). İnsanların üzerinde yaşadığı alanı en iyi şekilde değerlendirebilmesi biyolojik kuralları gerektiği gibi kullanmasıyla mümkün olur.

Sağlıklı toplumların oluşması ancak bireyin kendisini biyolojik olarak tanımasıyla gerçekleşir. Örneğin bireyin evlenme için en uygun biyolojik yaşı ile en uygun kültür yaşı aynı olmamaktadır. Sağlıklı ve güzel bir çevrede, sağlıklı yaşamın, toprağa bağlanmanın, yerleşik düzene geçmenin ve onunla ilişkili olarak kültürlerin ve sanatın gelişmesinin, en kolay ve ucuz yoldan insanların bilimsel olarak düşünmesinin yolu iyi planlanmış bir biyoloji eğitiminden geçer (Demirsoy, 1993). Özellikle bütün kitlelerin ilgisini çeken genel yetenek ve genel kültür sınavlarında adaylara yöneltilecek olan biyolojiyle ilgili soruların doğru cevaplandırılması için bu alana daha fazla ilgi duyulur. Yaşam bilimi olan biyoloji bilimi, kültürün ve uygarlığın oluşmasında ana kaynağı oluşturup topluma verilecek biyolojik bilinç, bu kavramların ilerlemesinde ve nesiller boyu devam etmesinde etkili olacaktır.

1.2. Eğitim ve Kültür

İlkel toplumlarda örgün eğitim, okul ve öğretmenlik yoktu. Bireyin eğitiminde yaşadığı çevre önemli bir etkiye sahipti. Örgün eğitim insanların toplumsal hayata geçmesiyle başlar. İlkel toplumların yerleşik düzene geçişleri ve yazının bulunması ile eğitim kurumsallaşmaya başlamıştır. Bu süreçte bir çok uygarlıkta olduğu gibi Türk toplumunda da örgün eğitim gelişmeye başladı. Buna bağlı olarak, eğitim toplumda önemli bir yer tutmuş, kazanılan kültürü sürdürme; hak, erdem ve iyi bir yaşama ulaşma ve yetenekli insanları yetiştirme gibi işlevler üstlenmiştir (Yetkin, 2000).

Ortaçağda eğitim daha çok skolastik düşüncenin etkisi altında kalmıştır. 17. ve 18. yy. da yeni çağla birlikte yaratıcı insan yetiştirilmesi amaçlanmıştır. 19. yy da rönesans ve reform hareketleri eğitim sisteminde de etkili olarak daha çok doğal eğitim savunulmuştur.

Türk eğitim tarihi de benzer aşamaları geçirmiştir. Orta Asya da eğitim daha çok doğa koşullarına; uyum, savaş, spor, akıncılık ve hayvancılık gibi alanlara yönelik olmuştur (Tanili, 1988). Bu faaliyetler yerine getirilirken doğal olarak çevredeki bitki ve hayvanlarla ilgilenilmiştir. Osmanlıda ise daha çok medrese eğitimine önem verilirken bütün kesimleri ve alanları içine alan; programlı, planlı, bilginin aktarılmasına yönelik yaygın bir örgün eğitim tam olarak geliştirilememiştir. Cumhuriyet döneminde eğitim ön plana çıkarılarak aydınlanmanın ancak eğitimle sağlanacağına inanılmıştır. Bu dönemdeki en önemli gelişmelerden birisi de 1932 de kültür politikasının belirlenmesidir. Eğitim programları ve araştırmalar açısından ele alındığında, ülkemizde, çağdaş ve batıdaki anlamına uygun biyoloji eğitiminin başlangıcı 1 Ağustos 1933 tarihi alınabilir (Demirsoy, 1993). Ülkemizde üniversite reformunu izleyen yıllarda Türk Fiziki ve Tabii İlimler Derneği, 1950 yılında da Türk Biyoloji Derneği kurulmuştur. Bu dernek bilim adamlarının, öğretmenlerin, öğrencilerin ve doğayı sevenlerin faaliyetlerini kolaylaştırmıştır.

2. YÖNTEM

Araştırmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Bu yönetime bağlı olarak ilköğretim 1., 2. ve 3. sınıf hayat bilgisi dersi içinde yer alan biyoloji konuları, ilköğretim 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf fen bilgisi içerisinde yer alan biyoloji konuları, haftalık ders çizelgeleri, ortaöğretim biyoloji öğretim programları ve ilgili ders kitapları incelenmiştir. Öğrenme ile ilgili yapılan çeşitli araştırmalar, kültürle ilgili kaynaklar değerlendirilmiştir. 1983-1992 yılları arasında uygulanan Öğretmenlik Yeterlilik ve Yarışma Sınavı, 17.10.1999 ve 12.12.1999 tarihlerinde yapılan Devlet Memurluğu Seçme Sınavı (DMS), 16.07.2000 tarihinde yapılan DMS, 07.07.2001 tarihinde yapılan Kurumlar İçin Merkezi Eleme Sınavı (KMS) ve 06. 07. 2002 tarihinde yapılan Kamu Personel Seçme Sınavında (KPSS), (yayınlananlar) adaylara sorulan sorular incelenerek biyolojiyi doğrudan veya dolaylı olarak ilgilendiren soruların olmadığı tespiti yapılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Okullarımızda Biyoloji Eğitimi

İlköğretim 1., 2., ve 3. sınıf hayat bilgisi ve 4., 5., 6., 7. ve 8. sınıf fen bilgisi derslerinin bazı üniteleri biyoloji konularından oluşmaktadır. Bu üniteler Tablo 1.' ve 2' de gösterilmiştir.

Tablo 1. İlköğretim 1, 2, 3. Sınıflarında Hayat Bilgisi Derslerinde Bulunan Biyoloji Üniteleri ve Yüzde Oranları

Sınıf	Üniteler	Toplam Ünite Sayısı	Oranı (%)
1. sınıf	Sağlıklı Büyüyelim	10	20
	Çevremizdeki Canlılar		
2. sınıf	Sağlıklı Büyüyelim	11	27
	Görüyorum ve Duyuyorum		
	Çevremizdeki Canlılar		
3. sınıf	Sağlıklı Büyüyelim	12	15
	Çevremizdeki Canlılar		

Tablo 2. İlköğretim 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflarında Fen Bilgisi Derslerinde Bulunan Biyoloji Üniteleri ve Yüzde Oranları

Sınıf	Üniteler	Toplam Ünite Sayısı	Oranı (%)
4. sınıf	Çevremizi Tanıyalım	4	50
	Canlılar Çeşitlidir		
5. sınıf	Canlılar ve Doğayla Etkileşimi	4	25
6. sınıf	Canlının İç Yapısına Yolculuk	4	50
	Vücudumda Neler Var?		
7. sınıf	Tüm Canlılarla Ortak Yuvamız Mavi Gezegenimizi Tanıyalım ve Koruyalım	4	10
8. sınıf	Genetik	5	40
	Canlılarda Üreme ve Gelişme		

Ülkemizde ortaöğretimde biyoloji dersi başlangıçta tabiiyat, nebati ve hayvan fizyolojisi, tabii ilimler ve tabiat bilgisi gibi adlar altında okutulmuştur. Günümüzde ise okul ve alan çeşidine bağlı olarak biyoloji ve sağlık bilgisi, ileri biyoloji ve biyoloji uygulamaları olarak alan ve kültür dersi olarak okutulmaktadır. Ülkemizde 1994-2001 yılları arasında ortaöğretim kurumlarında yer alan biyoloji dersi ile ilgili bilgiler Tablo 3.'te gösterilmiştir.

1995'den günümüze kadar tüm ortaöğretim okullarının hazırlık ve XII. sınıflarında biyoloji dersi yer almadığı için Tablo 3.de de değerlendirmeye alınmamıştır. Biyoloji veya biyoloji ve sağlık bilgisi öğretim programları, orta dereceli okulların tümünün IX. sınıflarında haftada iki saat ortak genel kültür kategorisi dersi olarak bütün öğrencilere zorunlu olarak okutulmaktadır.

Liselerin fen bilimleri alanında, X. sınıflarda haftada iki saatlik alan dersinin yanında, iki saatlik alan seçmeli dersi olarak biyoloji uygulamaları dersi yer almaktadır. Aynı şekilde XI. sınıflarda üç saatlik alan dersinin yanında, iki saat de alan seçmeli dersi olarak biyoloji dersi uygulamalarına devam edilmektedir. Böylece IX. sınıfta ortak genel kültür dersi olarak haftada iki saat yer alan biyoloji dersi, biyoloji programlarının temeli olup X. ve XI. sınıflarda okutulmaya devam edilmektedir.

Fen liselerinde uygulanan biyoloji öğretim programı ise liselerin fen bilimleri alanından biraz daha farklıdır. IX. sınıfta haftalık ders sayısı olarak iki saatten dört saate çıkarılıp her ikisinde de lise-1 biyoloji öğretim programı uygulanmaktadır. Böylece fen lisesinin IX. sınıfında biyoloji konuları ve ünitelerinin daha detaylı öğretimi sağlanmaktadır. Ayrıca ileride ulaşılmaması istenen biyoloji kültürünün de temeli oluşmaktadır.

Benzer farklılık X. ve XI. sınıflarda da devam edip, fen liselerinin X. sınıfında alan dersi hafta da iki saatten üç saate çıkarılmıştır. XI. sınıflarda ise bu farklılık hem ders saati fazlasıyla hem de alan seçmeli çeşidiyle dikkat çekmektedir. Alan dersi olarak her iki lisenin XI. sınıfında haftada üç saat biyoloji dersi uygulanırken, alan seçmeli dersi olarak biyoloji uygulamaları lise fen bilimleri alanında iki saat, fen lisesinde ise iki saatlik alan seçmeli biyoloji uygulamalarının yanında dört saat de alan seçmeli dersi olarak ileri biyoloji dersi okutulmaktadır.

Anadolu öğretmen lisesi, Anadolu liseleri ve yabancı dil ağırlıklı liselerin fen bilimleri alanında uygulanan biyoloji öğretim programı ile aynıdır. MEB. Ortaöğretim kurumları sınıf geçme yönetmenliğini uygulayan orta öğretim kurumlarından meslek liseleri, Anadolu meslek liseleri, Anadolu teknik liseleri ve Teknik liselerin de biyoloji öğretim programları yerine biyoloji ve sağlık bilgisi öğretim programları uygulanıp, bu dersler sadece IX. sınıflarda haftada iki saat olarak okutulmaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Biyoloji eğitimi bireyin doğumu ile başlar, fakat birey aile hayatında bunun çok fazla farkında değildir. İlköğretimden üniversiteye kadar olan eğitim sürecinde değişik konular altında biyoloji dersi okutulmaktadır. İlköğretimde okutulan biyoloji ve biyoloji ile ilgili ünitelerin temelinde bireye doğa ile ilgili temel bilgiler verilmelidir. Ortaöğretimde de bu bilgilerin öğretimine daha fazla önem verilip, algılama, düşünme yeteneklerini geliştirme, yardımlaşma, çevreyi tanıma ve koruma özelliklerini kazandırıp, bireyde yaşantı boyutuna taşınması hedeflenmelidir. Bu genel görünüş içerisinde biyoloji dersi, canlı bilimi olarak kültürümüzün kaçınılmaz bir bölümünü oluşturmaktadır (Yılmaz & Soran, 1999).

Ancak 23.12.1997 tarih ve 169 sayılı kararı ile kabul edilen şubat 1998 ve 2485 sayılı tebliğler dergisinde yayımlanan lise biyoloji dersi öğretim programının amaç ve açıklamaları esas alındığında; ortaöğretim kurumlarımız olan lise ve dengi okullarımızın fen dışındaki alanların sadece IX. sınıflarında ortak genel kültür dersi olarak haftada iki saatlik biyoloji dersi okutulmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB],

Tablo 3. 1994-2001 Yılları Arasında Uygulanan Orta Dereceli Okullarda Haftalık Biyoloji Ders Programı

OKUL VE ALAN IX-SINIF	IX-SINIF		X-SINIF		XI-SINIF	
	Haftalık Ders Saat Sayısı	Ders Türü	Haftalık Ders Saat Sayısı	Ders Türü	Haftalık Ders Saat Sayısı	Ders Türü
Lise Fen Bilimleri Alanı	2	O.G.K.D.	2	Alan Dersi	3	Alan Dersi
	-	-	2	Alan Seçmeli Dersi (Biyoloji Uyg.)	2	Alan Seçmeli Dersi (Biyoloji Uyg.)
Lise Sanat (Resim-Müzik) Alanı	2	O.G.K.D.	-	-	-	-
Lise Spor Alanı	2	O.G.K.D.	2	Alan Dersi	-	-
Fen Lisesi	4	O.G.K.D.	3	Alan Dersi	3	Alan Dersi
	-	-	2	Alan Seçmeli Dersi (Biyoloji Uyg.)	2	Alan Seçmeli Dersi (Biyoloji Uyg.)
	-	-	-	-	4	Alan Seçmeli Dersi (İleri Biyoloji)
Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Sanat (Resim-Müzik) Alanı	2	O.G.K.D.	-	-	-	-
Bazı Derslerin Öğretimini Yabancı Dille Yapan Resmi Okullar (Anadolu Lisesi) ile Yabancı Dil Ağırlıklı Lise Sanat (Resim-Müzik) Alanı	2	O.G.K.D.	-	-	-	-
Anadolu Öğretmen Lisesi Fen Bilimleri Alanı	2	O.G.K.D.	2	Alan Dersi	3	Alan Dersi
Anadolu Öğretmen Lisesi Sanat (Resim-Müzik) Alanı	2	O.G.K.D.	-	-	-	-
Anadolu Öğretmen Lisesi Spor Alanı	2	O.G.K.D.	2	Alan Dersi	-	-
M.E.B. Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliğini Uygulayan Orta Öğretim Kurumlarından Meslek Lisesi	2	O.G.K.D. (Biyoloji ve Sağlık Bilgisi)	-	-	-	-
M.E.B. Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliğini Uygulayan Orta Öğretim Kurumlarından Anadolu Meslek Liseleri	2	O.G.K.D. (Biyoloji ve Sağlık Bilgisi)	-	-	-	-
M.E.B. Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliğini Uygulayan Orta Öğretim Kurumlarından Anadolu Meslek Liseleri	2	O.G.K.D. (Biyoloji ve Sağlık Bilgisi)	-	-	-	-
M.E.B. Orta Öğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliğini Uygulayan Orta Öğretim Kurumlarından Teknik Liseler	2	O.G.K.D. (Biyoloji ve Sağlık Bilgisi)	-	-	-	-
Anadolu Meslek Liseleri Bütün Alanları	2	O.G.K.D. (Biyoloji ve Sağlık Bilgisi)	-	-	-	-
Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri Bütün Alanları	2	O.G.K.D. (Biyoloji ve Sağlık Bilgisi)	-	-	-	-
Anadolu Sekreterlik Meslek Liseleri Bütün Alanları	2	O.G.K.D. (Biyoloji ve Sağlık Bilgisi)	-	-	-	-
Anadolu Mahalli İdareler Meslek Liseleri	2	O.G.K.D. (Biyoloji ve Sağlık Bilgisi)	-	-	-	-

1998). X ve XI. sınıflarda hiç biyoloji dersi yer almamaktadır. Bu durum biyoloji eğitiminin sürekliliği açısından uygun düşmemektedir. Özellikle sanat ve teknik alanlarda eğitim yapan ortaöğretim kurumlarındaki öğrenciler eserlerini meydana getirirlerken kullandıkları materyellerin tüketiminde günümüzde önemi gittikçe artan ekolojik açıdan çevrenin korunmasında bilinçli olmaları gerekir. Tablo 3” de görüldüğü gibi sanat ve teknik orta öğretim okullarının hiçbir sınıfında biyoloji dersi yer almamaktadır. Oysa; bilgi toplumunun en önemli ögesi, çevreyi tahrip etmeden doğal kaynakları sonsuz kullanmayı öğrenmektir (Demirsoy, 1993) Biyolojik açıdan düşünüldüğü zaman bu alanlarda eğitim gören öğrencilere X ve XI. sınıflarda haftada en az birer saat biyoloji dersi okutulması uygun olacaktır. Bir kuşaktan diğer kuşağa aktarılan öğeler olarak tanımlanan kültür, biyolojik açıdan düşünüldüğünde öneminin gün geçtikçe arttığı görülmektedir. Bunun için biyoloji biliminin eğitim sistemimizdeki yeri tespit edilirken yaşamımız açısından bakıldığında kültürümüzün vazgeçilmez bir ögesi olarak düşünülmalıdır.

1984-1992 yılları arasında uygulanan öğretmenliğe giriş sınavında genel kültür bölümünde her sınavda toplam 50 sorunun 5 tanesi biyoloji sorusundan oluşmaktadır. Ancak geniş kitleleri kapsayan aynı amaçla yapıp ve eleme niteliği taşıyan Kurumlar İçin Merkezi Eleme ve Seçme Sınavlarında (KPSS), Lisans Üstü Eğitim (LES) gibi sınavlarda hiç biyoloji sorusunun yer almadığı belirlenmiştir. Biyoloji ile ilgili konularda da bu tür sınavlarda soruların sorulması büyük kitlelerin ilgisini çekmeye neden olacaktır. Böylece okullarımızda biyoloji öğretimine ilgi artacaktır. Bu nitelikteki sınavlarda genel kültür özelliği taşıyan biyoloji sorularının sorulması toplumdaki biyoloji kültürünün oluşması ve gelişmesine katkı sağlayacağı; sonuçta da sağlıklı bir çevre ve buna bağlı olarak sağlıklı, kültürlü ve çevre bilinci olan bireylerin yetişmesi ümit edilmektedir.

5. KAYNAKLAR

- Çilenti, K. ve Özçelik D. A. (1991), Biyoloji öğretimi, Anadolu Üniversitesi Açık öğretim fakültesi yayını, Eskişehir, 215.
- Demirsoy, A. (1993). Cumhuriyetin kuruluşundan bugüne Türkiye’ de biyoloji bilimindeki gelişmeler. Bilim ve Teknik Dergisi Eki-1, 31-44.
- Dindar, H. (2001). Ankara ili lise öğrencilerinin biyoloji öğretiminin sorunlarına ilişkin görüşleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 1 (9), 123-132.
- Dönmezer, S. (1990) . Sosyoloji, İstanbul, Beta Yayını, 115-140.
- Erkal, E. M. (1993). Sosyoloji (Toplum bilimi) İstanbul: Der Yayınları, 125-148.
- Guskey, R. T. (1990). Cooperative mastery learning strategies. The Elementary School Journal. 91, 34-42.
- Güvenç, B. (1996). İnsan ve kültür. İstanbul: Remzi Kitabevi, 95-147.
- Kızıroğlu, İ. (1988). Günümüzde biyoloji dersi ve amaçları. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3, 243-250.
- Koçak, K. (1996). Eğitim-öğretim programının dayandığı temeller. Çağdaş Eğitim Dergisi, 227, 20-23.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1998). Tebliğler Dergisi. 61, 2485, 129-213, Ankara.
- Tanili, S. (1988). Nasıl bir eğitim istiyoruz? İstanbul: Amaç Yayınevi, 29-57.
- Uygur, N. 1984). Kültür kuramı. İstanbul: Remzi Kitabevi, 17-31.
- Yaman, M. ve Soran, H. (2000). Türkiye’ de ortaöğretim kurumlarında biyoloji öğretiminin değerlendirilmesi. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18, 229-237.
- Yetkin, Y. (2000). Biyoloji ve eğitimin insan davranışları üzerine etkileri. Sağlık Bilimleri Araştırma Dergisi, 11, (22): 27-35.
- Yılmaz, M. ve Soran, H. (1999). Ortaöğretimde değişen eğitim sistemlerinin biyoloji dersine etkileri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16-17: 178-188.